

Elinvoimatoimialan vastaukset v. 2019 arviointikertomukseen tarkastuslautakunnalle

1317/00.03.00/2017

Elvoltk 19.08.2020 § 40

Valmistelija: elinvoimajohtaja Heikki Mäkilä,
puh. 044 769 4141, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Vuoden 2019 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta on esittänyt kolme huomiota koskien elinvoimatoimialaa. Kunkin kohdan jälkeen on esitetty toimialan vastaus.

1. Heinolan työllinen työvoima vähenee vuosittain. Kun verrataan 2018 vuotta vuoteen 2019, vähenemä on 219 henkeä, 2017 - 2019 408 henkeä ja 2016 - 2019 502 henkeä. (TEM, työnvälitystilasto).

Vastaus: Tämä kohta vaatii hiukan laajempaa tarkastelua. Tarkastuslautakunta lienee valinnut kyseisen tunnusluvun indikaattoriksi, joka kertoisi jotakin Heinolan kehittymisestä, mutta mitä se ehkä kertoo, mistä ja millä perusteella, ei ole aivan yksikäsitteistä. Lisäksi on paikallaan todeta, että TEM:n työnvälitystilaston luvut, joihin tarkastuslautakunta viittaa, eivät ole työllisen työvoiman määriä, vaan työvoiman määriä. Niihin siis sisältyvät myös työttömät. Heinolassa työllisen työvoiman määrä on vähentynyt vuodesta 2016 vuoteen 2019 163 henkeä. Samana aikana kyseisen tilaston mukaan työttömyysprosentti on pudonnut Heinolassa 3,2 prosenttiyksikköä. Heinolassa olevien työpaikkojen määrä on noussut vuodesta 2015, mutta lukumääriä ei ole saatavissa kahdelta viime vuodelta. Kehitys on kuitenkin ollut kasvuyritysten vuoksi varsin myönteistä. Heinolan työllisyysaste on noussut 4,7 %-yksikköä vuodesta 2015, kun valtakunnallisesti parannus on ollut 4,3 %. Tarkastelujaksona eläkeläisten määrä on kasvanut ja väkiluku alentunut. Siihen suhteutettuna työllisen työvoiman ja työpaikkojen määrän kehitys on parantunut. Onkin hyvä tarkentaa, halutaanko työvoiman, tai työllisen työvoiman tunnusluvun seurannalla tunnistaa työttömyys-, työllisyys-, ikääntymis-, pendelöinti-, asumis-, muuttoliike- tai muuta kehitystä, ja olisiko tarpeen katsoa laajempaa mittaristoa kuvaamaan sen osa-alueen kehittymistä, josta ollaan kiinnostuneita? Elinvoimatoimialalla pyritään seuraamaan Heinolan onnistumista suhteessa koko maahan ja erityisesti seutukaupunkeihin. Tiedämme, että niin asukkaat ja samalla työvoima kuin työpaikatkin ovat jo kymmenien vuosien ajan keskittyneet muutamille seuduille. Megatrendejä emme pysty muuttamaan, ja siinä mielessä olemme samassa haastavassa tilanteessa kuin lähes kaikki muutkin kunnat. Se merkitsee, että yksittäiset tunnusluvut tulevat jatkossakin menemään ei-toivottuun suuntaan, mutta kenties omien toimien johdosta kehitys on parempaa kuin kilpailijoilla.

2. Työttömyysprosentti oli 2019 vuoden lopussa 14.7 %, joka oli Päijät-Hämeen korkein.

Vastaus: Heinola ja Lahti ovat Päijät-Hämeen kunnista kärsineet teollisuuden rakennemuutoksista viime vuosikymmeninä ja vuosina rajuimmin, ja vanhan perusteellisuuden myötä koulutusasteet ovat olleet alhaiset, eikä tällaista työvoimatilannetta ole ollut helppo ratkaista. Koronatilanne nosti Heinolan työttömyysluvut lähelle 21 %:a, ja Lahti jopa ylitti sen. Niin sanottu kohtaanto-ongelma on alueella erittäin suuri, ja siksi meilläkin on ollut korkean työttömyyden kanssa samaan aikaan suuri työvoimapula monilla aloilla. Tällainen tilanne ei ratkea helposti ja sillä on taloudellinen ja sosiaalinen hinta. Siksi Heinolassa onkin viime vuosina alettu johdonmukaisesti kehittämään työllisyyskehittämistä. Työmarkkinatuen vuotuiset kuntaosuusmaksut ovatkin laskeneet muutamassa vuodessa useilla sadoilla tuhansilla euroilla. Keskitetyt työllistämistoimet työllisyyskoordinaattorin johdolla, palkkatuetun työllistämisen lisääminen ja aikuisten työtöiminnan aloittaminen käytännössä uudestaan alusta tapahtuivat muutama vuosi sitten. Sen jälkeen on yhdistetty aikuisten ja nuorten työpajat, siirrytty (lähes valmiisiin) uusiin tiloihin toiminnan tehostamiseksi, kuntouttavaan työtoimintaan panostaminen niin omien toimintamallien myötä kuin palvelusetelin avulla sekä uuden työllisyyskehittämisen toimintamallin toteuttaminen Heinolassa TE-toimiston, sotien, elinvoiman (yrityspalvelut + työllisyyspalvelut) sekä kolmannen sektorin (Jyränkölän Settlementti) ja Koulutuskeskus Salpauksen kanssa on saatu liikkeelle. Tavoitteena on aktivointiasteen voimakas nostaminen, mikä merkitsee sitä, että jatkuvasti kasvava osa pitkäaikaistyöttöistä olisi toimenpiteiden piirissä. Tällä on niin työmarkkina- ja muita valmiuksia parantava vaikutus ja myös positiivinen vaikutus kuntatalouteen.

3. Elinvoimatoimialan tavoitteet tulisi määritellä konkreettisiksi tunnusluvuiksi, jotka kertovat kaupungin työpaikkojen määrästä, työllisen työvoiman kehityksestä ja verotettavan tulon kehityksestä.

Vastaus: Tätä sivuttiin jo ensimmäisessä kohdassa. Kaupungilla on selkeä tarve sellaisten tunnuslukujen ja tavoitetasojen käytöstä, joiden avulla niin toimialat, johto kuin päättäjätkin saisivat saman, halutun näkymän siihen, ollaanko menossa haluttuun suuntaan. Tällaiseen tavoitteisto/mittaristokokonaisuuteen pyrittiinkin strategiaohjelmatyössä, josta valtuusto elokuussa 2019 päätti. On todettu, että tavoitteiston ja mittariston osalta tarvitaan edelleen työstämistä niin, että puhutaan konkreettisista ja mitattavista asioista, joita voidaan seurata pitkäjänteisesti ja tulosten perusteella arvioida niin keinovalikoimaa kuin tarvittavia resurssejakin. On myös syytä todeta, että varsin monet strategiset tavoitteet koskettavat samanaikaisesti useita toimialoja, ja tarvitaan yhteisiä ponnisteluja tavoitteiden saavuttami-

seksi. Tarkastuslautakunnan havainto on siis laajemminkin ottaen relevantti.

Elinvoimajohtajan (HM) ehdotus:

Elinvoimalautakunta päättää vastata valmistelutekstin mukaisesti arviointikertomuksessa elinvoimatoimialalle kohdistettuihin kysymyksiin ja huomioihin.

Päätös: Elinvoimalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Tiedoksianto: Sähköposti kaupunginhallitus